

EHDOTUS MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUKSEKSI ERÄIDEN ELINTARVIKKEIDEN ALKUPERÄMAAN ILMOITTAMISESTA ANNETUN MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUKSEN 8 §:n 1 MOMENTIN MUUTTAMISEKSI

Suomi notifioi 28.9.2016 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1160/2011 45 artiklan mukaisesti asetusehdotuksen eräiden elintarvikkeiden alkuperämaan ilmoittamisesta. Komissio ei vastustanut kansallisen asetuksen antamista. Maa- ja metsätalousministeriön asetus (218/2017) annettiin 5.4.2017. Määräaikainen asetus oli voimassa 1.6.2017-31.5.2019. Säädöksen voimassaoloaika jatkettiin ensin 31.3.2020 asti ja sen jälkeen 31.12.2021 asti.

Muutoksen perustelut

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (218/2017) 7 §:ssä säädetään, että ministeriö laatii 31.1.2019 mennessä raportin asetuksen soveltamisen vaikutuksista. Raportti toimitettiin Euroopan komissiolle 1.2.2019.

Keskeinen päätelmä kansallisen säädöksen arvioinnista oli, että kuluttajat ovat erittäin tyytyväisiä siihen, että elintarvikkeiden alkuperämaata koskeva tieto on aiempaa paremmin saatavissa. Taloustutkimuksen syksyllä 2018 tekemän kuluttajatutkimuksen mukaan 89 % kuluttajista piti tietoa elintarvikkeen ainesosana käytetyn lihan alkuperämaasta erittäin tärkeänä tai tärkeänä. Maitotuotteiden ainesosana käytetyn maidon alkuperämaata koskeva tieto oli 87 %:lle kuluttajista erittäin tärkeä tai tärkeä. Kuluttajat myös tarkistivat aiempaa useammin elintarvikkeen alkuperämaan ostaessaan tuotteita. Yli 75 % kuluttajista tarkisti lihan ja maidon alkuperämaan aina tai lähes aina.

Liha-alan yritysten mukaan pakollisella alkuperämerkinnällä ei ollut merkittäviä vaikutuksia lihan kokonaismarkkinaan. Muut markkinoilla vaikuttavat tekijät kuten brändivoima, kaupan ja teollisuuden neuvottelut sekä erilaiset tarjoukset ja kampanjat olivat merkitykseltään suurempia. Tästä syystä lihan kuluttajahinnoissa ei tapahtunut merkittävää muutosta sen jälkeen, kun ainesosana käytetyn lihan alkuperämaan ilmoittaminen säädettiin pakolliseksi. Lihan kulutus oli kasvussa, mutta se oli ollut sitä jo ennen pakollista alkuperämerkintävaatimusta. Samaan aikaan lihan kulutuksen kotimaisuusaste oli hiukan laskenut Suomessa. Meijerialan yritysten osalta kansallinen alkuperämerkintävaatimus ei juurikaan muuttanut aiempia käytäntöjä. Kaiken kaikkiaan eräiden elintarvikkeiden pakolliseen alkuperämerkintään on suhtauduttu Suomessa myönteisesti.

Jotta vältetään tarpeeton hämmennys alkuperämerkintöjen osalta, maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (218/2017) voimassaolon jatkamista nykyisessä muodossaan pidetään perusteltuna 31.12.2021 jälkeenkin. Kuluttajatutkimusten valossa pakolliset alkuperämerkinnät ovat edelleen perusteltuja. Olisi perusteetonta heikentää alkuperämaata koskevan tiedon saantia tässä vaiheessa, kun kuluttajat ovat tottuneet tiedon saamaan. Myöskään elintarviketeollisuus ei ole suhtautunut kielteisesti alkuperämerkintävelvoitteeseen.

Euroopan komissio julkaisi toukokuussa 2020 Pellolta pöytään –strategiaa koskevan tiedonannon ja siihen liittyvän toimenpideohjelman. Strategian mukaan kestävä ruokajärjestelmän kolme keskeistä pilaria ovat ympäristövaikutukset, sosiaaliset vaikutukset (ml. terveys) ja taloudelliset vaikutukset. Yksi keskeinen strateginen tavoite on ruokajärjestelmän ympäristöön ja ilmastoon kohdistuvat jalanjäljen pienentäminen. Kestävän ruoantuotannon varmistamiseen tärkeinä toimenpiteitä mainitaan kuluttajainformaation tarjoaminen kestävien ja terveellisten valintojen tueksi. Yhtenä keinona komissio selvittää pakollisten alkuperämerkintöjen laajentamista tiettyihin elintarvikeryhmiin. Asiasta laaditaan parhaillaan vaikutusarviointea.

Komissio julkaisi elokuussa 2021 kertomuksen tuoreen lihan (sika, lammas ja vuohi, siipikarja) alkuperämerkintöjä koskevan täytäntöönpanoasetuksen (EU) 1337/2013 täytäntöönpanosta sekä vaikutuksista vaikuttavuuden, tehokkuuden, johdonmukaisuuden, merkityksellisyyden ja EU-tason lisäarvon kannalta. Kertomuksen päätelmissä todetaan, että asetuksen (EU) 1337/2013 tavoitteet ovat edelleen relevantteja: ymmärrettävän ja todennettavan tiedon antaminen kuluttajille lihan alkuperämaasta siten, että ei aiheuteta kohtuutonta hallinnollista taakkaa toimijoille eikä valvontaviranomaisille eikä aiheuteta häiriöitä liha-alan markkinoille. Komission työasiakirjassa todetaan, että asetuksen antamisen (2013) ja soveltamisen aloittamisen (2015) jälkeen kuluttajien kiinnostus elintarvikkeen alkuperämaasta on entisestään lisääntynyt ja myös yleinen keskustelu elintarvikkeiden merkinnöistä ml. alkuperämerkinnät on lisääntynyt. Koska asetuksen tavoitteet on saavutettu ja tavoitteet ovat edelleen relevantteja, asetuksen säännöksiä ei komission mukaan ole tarvetta tässä vaiheessa tarkastella uudelleen.

Suomi kannattaa elintarvikkeiden alkuperämerkintöjä koskevien vaatimusten harmonisointia EU-lainsäädännössä. Täytäntöönpanosäädöksillä varmistettaisiin merkintävaatimusten asianmukainen soveltaminen kaikissa EU-jäsenvaltioissa. Niin kauan kuin alkuperämerkintöjä koskevaa EU-lainsäädäntöä ei ole kehitetty toivotulla tavalla, pidämme tarpeelliseksi antaa kansallisia säännöksiä tiettyjen elintarvikkeiden alkuperämaan merkitsemisestä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (218/2017) voimassaoloa ehdotetaan nyt jatkettavaksi 31.12.2023 asti.

Ehdotettu muutos

8 § Voimaantulo ja siirtymäaika: Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että määräaikaisen kansallisen asetuksen 31.12.2021 päättyvää voimassaoloaikaa jatkettaisiin 31.12.2023 asti.